

Javna rasprava o objedinjenim uvjetima zaštite okoliša za postojeće postrojenje - Što je to?

Slučaj ljevaonice Ferro Preiss

Objavljeno: Monday, 19 August 2013

U razdoblju od 20. lipnja do 19. srpnja 2013. provedena je javna rasprava u vezi objedinjenih uvjeta zaštite okoliša za postojeće postrojenje ljevaonice sivog lijeva poduzeća Ferro-Preis d.o.o. iz Čakovca. Javni uvid u Zahtjev za utvrđivanje objedinjenih uvjeta zaštite okoliša te Tehničko-tehnološko rješenje održao se u navedenom razdoblju u prostorijama Upravnog odjela za prostorno uređenje i gospodarstvo grada Čakovca. Za vrijeme trajanja javne rasprave građani su mogli dati svoja mišljenja, prijedloge i primjedbe u vezi predmetnog postrojenja te ih upisati u Knjigu primjedbi. Tako je glasila službena javna obavijest građanima – koju je malo tko razumio.

Iz propisa kojima je definiran sam postupak može se saznati da se objedinjeni uvjeti zaštite okoliša utvrđuju za nova postrojenja, rekonstrukciju onih postojećih te kod usklađivanja postrojenja s odredbama Zakona o zaštiti okoliša. U slučaju ljevaonice Ferro-Preis očito se radilo o usklađvanju s odredbama Zakona o zaštiti okoliša pošto postrojenje postoji veće godinama, a rekonstrukcija nije planirana. Kod opisivanja svrhe tog postupka čudnog naziva, zakonodavac se koristio uobičajenim frazama koje nije lako precizno protumačiti u praksi: "Svrha njihovog utvrđivanja je cjelovita zaštita okoliša koja se postiže sprečavanjem, smanjivanjem i otklanjanjem postojećeg onečišćenja na samom izvoru te osiguravanjem promišljenog gospodarenja prirodnim dobrima nadzorom onečišćenja i uspostavljanjem održive ravnoteže između ljudskog djelovanja s jedne strane, i prirodnih dobara i regenerativne sposobnosti prirode s druge strane. Njima su definirani uvjeti zaštite tla, zraka, vode, mora, te ukoliko lokacija postrojenja to uvjetuje, ostalih sastavnica okoliša."

Navedeni uvjeti zaštite okoliša utemeljeni su na principu korištenja najboljih raspoloživih tehnika (skraćeno NRT) što u prijevodu znači trenutno najučinkovitiju dostupnu tehnologiju u provedbi zaštite okoliša. Navedene tehnike razvijene su do takvih mjera da su u praksi primjenjive pod prihvatljivim ekonomskim i tehnički održivim uvjetima, a ujedno su i najučinkovitije u postizanju najvišeg stupnja zaštite okoliša. To u našem konkretnom slučaju ljevaonice Ferro-Preis znači da bi građani, od kojih se očekuje sudjelovanje u javnoj raspravi, trebali biti upućeni u najbolju raspoloživu tehniku u zaštiti okoliša za ljevaonice. I o predloženim rješenjima NRT davati mišljenja i primjedbe. Ne čini li se i vama takav scenarij malo vjerojatan?

Propisima je dalje utvrđeno da je tvrtka u svrhu cjelovite zaštite okoliša od štetnih utjecaja djelatnosti koje se obavljaju u postrojenju obvezna osigurati da se kod obavljanja djelatnosti u postrojenju poduzimaju sve potrebne mjere radi sprečavanja onečišćenja, a osobito kroz primjenu najboljih raspoloživih tehnika; ne uzrokuje znatnije onečišćenje okoliša; izbjegava stvaranje otpada, odnosno da se otpad oporabljuje ili da se otpad odlaže na način kojim se izbjegavaju ili smanjuju utjecaji na okoliš i sukladno načelu blizine; učinkovito koristi energija; poduzimaju sve nužne mjere kako bi se spriječile nesreće i sanirale njihove posljedice; po prestanku rada postrojenja poduzmu sve mjere kako bi se izbjegao rizik onečišćenja okoliša i područje postrojenja vratilo u povoljno odnosno zadovoljavajuće stanje.

Obavješćavanje javnosti, poput obavijesti s početka ovog teksta, također je regulirano propisom: Javnost se o postupku utvrđivanja objedinjenih uvjeta zaštite okoliša za neko postrojenje informira putem Internetskih stranica nadležnih tijela (Ministarstvo, jedinica lokalne, odnosno područne (regionalne) samouprave) te putem drugih načina informiranja kao što su javno oglašavanje u tisku; javno oglašavanje u službenom glasilu jedinice lokalne, odnosno područne (regionalne) samouprave; oglašavanje na oglasnoj ploči u prostorijama lokalne, odnosno područne (regionalne) samouprave; oglašavanjem u sredstvima javnog informiranja – elektroničkim medijima i sl.; oglašavanjem na odgovarajućim oglasnim pločama i sl. i izdavanjem pisanih materijala. Dakle, objavljivanjem obavijesti

o održavanju javne rasprave u postupku objedinjenih uvjeta zaštite okoliša za ljevaoncu Ferro-Preis zakon i forma su zadovoljeni. To što gotovo nitko ne razumije o čemu se radi izgleda da nikog ne zabrinjava.

Od javnosti se očekuje da sudjeluje u javnoj raspravi koja se provodi o zahtjevu i tehničko-tehnološkom rješenju za predmetno postrojenje. Njezino je pravo da uputi svoja mišljenja, primjedbe i prijedloge nadležnom tijelu. Ministarstvo je dužno kod donošenja Rješenja o objedinjenim uvjetima zaštite okoliša uzeti u obzir mišljenja, primjedbe i prijedloge dostavljene od strane javnosti (koja mogu utjecati na ishod Rješenja), dok je predmetna tvrtka koja je uputila zahtjev za objedinjenim uvjetima zaštite okoliša dužna javnosti pružiti odgovore na eventualna pitanja ili primjedbe.

Nakon što predmetna tvrtka pribavi Rješenje o objedinjenim uvjetima zaštite okoliša, ona je dužna idućih pet godina pridržavati se plana prilagodbe NRT-a, zadanih uvjeta zaštite okoliša, graničnih vrijednosti emisija u okoliš, aktivnosti zaštite okoliša, programa poboljšanja, uvjeta zaštite na radu te uvjeta po ekonomskim instrumentima zaštite okoliša. Operater je dužan podatke o praćenju emisija iz postrojenja u tlo, zrak, vode i more te druge sastavnice okoliša i kao i podatke o otpadu dostavljati Agenciji za zaštitu okoliša koja vodi registar onečišćivanja okoliša. Građanima koji žive u susjedstvu navedene podatke nitko nema obavezu dostavljati.

Za one koje ponešto i znaju o postupku procjene utjecaja na okoliš, novi postupak objedinjenih uvjeta zaštite okoliša unio je veliku zbrku. Radi li se o istim ili različitim postupcima? Procjena utjecaja na okoliš je postupak ocjenjivanja prihvatljivosti namjeravanog zahvata s obzirom na okoliš i određivanje potrebnih mjera zaštite okoliša kako bi se utjecaji sveli na najmanju moguću mjeru te se ujedno postigla najveća moguća očuvanost zaštite okoliša. Postupak procjene utjecaja na okoliš provodi se već u početnoj planiranja nekog zahvata i to prije izdavanja lokacijske dozvole.

Zbrka nastaje kada se postupak procjene utjecaja na okoliš i postupak objedinjenih uvjeta zaštite okoliša vode kao zajednički postupak, što propisi omogućavaju. O objedinjavanju ta dva postupka odlučuje Ministarstvo.

Na javnoj raspravi koja je održana 3. srpnja u prostorijama Dobrovoljnog vatrogasnog društva Čakovec nazočilo je desetak stanovnika grada Čakovca i naselja Strahoninec, koji žive neposredno u blizini postrojenja. Postrojenje se nalazi 3 km od centra grada Čakovca i otprilike 1 km od najbliže stambene zone te je u prošlosti izazivalo mnoge „glavobolje“ obližnjim stanarima. Naime, poduzeće Ferro-Preis d.o.o. bavi se proizvodnjom sivog lijeva (kućišta elektromotora, pumpi i drugih industrijskih komponenti) te za sirovinu koristi koks, sivo sirovo željezo, otpadni čelik, otpadno željezo, tekući kisik, škartne odljevke, kamen vapnenac, kalcijev karbid i nabojnu masu. Stanovnici su u prošlosti imali brojnih prigovora na poduzeće (i još ih imaju) zbog crnog dima te su se i mnogo puta obratili medijima i nadležnim tijelima kako bi skrenuli pozornost na problem zagađenja zraka. Prethodno poduzete akcije i prigovori nisu polučili uspjeha pošto su ih, prema tvrdnjama nazočnih stanovnika na javnoj raspravi, „predstavnici poduzeća godinama ignorirali te nisu pokazivali ni najmanje interesa da im izađu u susret“. Zbog velikog nezadovoljstva susjeda radom postrojenja bila je za očekivati veća prisutnost građana na raspravi. Pretpostavljamo da su među razlozima slabe posjećenosti dva uvijek ista uobičajena razloga – slaba informiranost i nerazumijevanje te skeptičnost u vezi sa službenim procedurama budući da mišljenja javnosti iznesena na javnim raspravama nemaju gotovo nikad utjecaj na konačnu odluku.

Na početku same javne rasprave predstavnici poduzeća predstavili su sebe i svoje proizvode nakon čega je ovlaštenik prisutnima dao detaljan uvid u novu tehnologiju koju se planira uvesti u postojeće postrojenje. Postrojenje u sadašnjem stanju nije usklađeno sa svim Najboljim Raspoloživim Tehnikama te se objedinjenim uvjetima zaštite okoliša planira u periodu od 2013. do 2015. godine to učiniti na način da se trenutno instalirane kupolne peći zamijene srednjefrekventnim indukcijskim

pećima za taljenje. Tim putem, kažu, razina emisija u zrak iz procesa taljenja će se smanjiti, a ujedno će biti izbačene iz proizvodnjekoks, karbid, vapnenac i kisik.

Od ostalih usklađenja valja istaknuti i sljedeće: u sklopu zahvata zamjene peći biti će uređen i skladišni prostor za sve sirovine koje će se koristiti za taljenje; značajno će biti smanjena potrošnja vode pošto će se primijeniti tehnika otprašivanja putem suhih otprašivača (patronskih filtara) ; u trećoj fazi investicijskog zahvata (do kraja 2015. godine) preselit će se jezgraona postrojenja čime će biti izveden i sustav za odsis i pročišćavanje otpadnih plinova iz jezgraone .

Za vrijeme trajanja rasprave, usmenih primjedbi u vezi uvođenja nove tehnologije nije bilo. Pretpostavljamo da je uzrok tomu što prosječni građanin nema što reći o detaljima "najnovijih tehničko-tehnoloških rješenja" ljevaonice. Jedine usmene primjedbe bile su u vezi s trenutnim onečišćenjem zraka, ali to "nije bio predmet javne rasprave", pa ni odgovora nisu dobili. Nerazumijevajući smisao postupka na koji su pozvani, građani su na javnu raspravu došli s namjerom da se požale na postojeće probleme koje u prošlosti nitko nije rješavao. Ukoliko se u ovom postupku želi imalo smisleno sudjelovanje javnosti, budući da se radi o temama za koje prosječni građanin nema dovoljno informacija i znanja, tijela nadležna za provođenje javne rasprave trebala bi osigurati prikladno minimalno informiranje građana na svom području.

Osim toga, prisutni su za vrijeme same rasprave iskazali nezadovoljstvo terminom održavanja javnog uvida, koji se odvija radnim danom od 8.00 do 14.00 sati. Nadležna tijela pravdaju se činjenicom da je sva dokumentacija dostupna na javnom uvidu ujedno objavljena i na Internet stranicama (Zahtjev, Sažetak zahtjeva te Tehničko-tehnološke rješenje bili su dostupni za vrijeme trajanja javne rasprave na Internet stranicama Ministarstva zaštite okoliša i prirode (www.mzopu.hr), Međimurske županije (www.medjimurska-zupanija.hr) te Grada Čakovca (www.cakovec.hr), op.a.). Unatoč tome, ne smiju zaboraviti da nemaju svi pripadnici javnosti pristup Internetu ili potrebnu razinu razinu informatičke sprema kako bi došli do informacija na takav način. Ako javnost nije dovoljno upoznata sa samim predmetom o kojem se raspravlja, kako će uopće i moći dati primjedbe, mišljenja ili prijedloge o predmetu koji direktno utječe na njih? Popodnevi javni uvid ili višekratna javna rasprava neki su od najjednostavnijih načina da se izađe ususret javnosti, zbog koje se sve to, na koncu, i čini. Mudriji od nas u mnogim zemljama EU dokumente na javnom uvidu ostavljaju na javnim mjestima poput čitaonica i biblioteka, omogućavaju kopiranje dokumenta na javnom uvidu, organiziraju sastanke s predstavnicima lokalne zajednice te koriste i mnoge druge metode kako bi javnu raspravu učinili smislenom i djelotvornom. Smisleno sudjelovanje javnosti jedna je od temeljnih pretpostavki tzv. održivog razvoja.

Goran Sabol